

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 27.1.2005
COM(2005) 16 końcowy

KOMUNIKAT KOMISJI

**Sprawozdanie z realizacji Planu Działania w dziedzinie Technologii Środowiskowych w
2004 roku**

{SEC(2005)100}

KOMUNIKAT KOMISJI

Sprawozdanie z realizacji Planu Działania w dziedzinie Technologii Środowiskowych w 2004 roku

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

Plan Działania w dziedzinie Technologii Środowiskowych¹ (ETAP) został zatwierdzony w czasie wiosennych obrad Rady Europejskiej w dniach 25-26 marca 2004 roku. ETAP otrzymał następnie pozytywne opinie wielu różnych stron zainteresowanych, w tym organizacji biznesowych, podmiotów finansowych, środowisk naukowo-badawczych, organizacji pozarządowych.

We wnioskach² przyjętych przez Radę ds. Środowiska dnia 14 października 2004 roku, podkreśla się potrzebę szybkiego wprowadzenia w życie ETAP, tak aby ekologiczne innowacje mogły zachodzić w ramach sprawiedliwej i konkurencyjnej perspektywy rynkowej, przy jednoczesnym zapewnieniu internalizacji kosztów zewnętrznych dzięki zastosowaniu wydajnego połączenia instrumentów. Należą do nich oparte na wynikach ekologiczne zamówienia publiczne, bodźce fiskalne, reforma dopłat mających znaczne negatywne skutki dla środowiska i stojących w sprzeczności ze zrównoważonym rozwojem oraz udogodnienia zmniejszające ryzyko, zwłaszcza w przypadku MŚP.

Sprawozdanie Grupy Wysokiego Szczebla, której przewodniczył Wim Kok, na temat strategii lizbońskiej „Facing the Challenge” („Na przeciw Wyzwaniom”), dostarcza dodatkowego impulsu dla wdrożenia ETAP i zachęca Państwa Członkowskie do sporządzenia planów i terminów wdrożenia szczególnych środków.

Komisja, przy wsparciu Państw Członkowskich i Europejskiego Banku Inwestycyjnego, poczyniła znaczne postępy we wdrażaniu Planu Działania. Niniejsze sprawozdanie podsumowuje główne osiągnięcia, przedstawia niektóre działania Państw Członkowskich, będące podstawą do wdrożenia ETAP oraz zwraca uwagę na dziedziny, w których można wzmocnić wysiłki w celu przyspieszenia postępu w pełnym wykorzystaniu możliwości technologii środowiskowych.

1. ETAP A KONKURENCYJNOŚĆ UE

Pojawia się coraz więcej dowodów na to, że ochrona środowiska przyczynia się do ogólnego zwiększenia konkurencyjności gospodarki i przedsiębiorstw unijnych. W samej tylko dziedzinie przemysłu ekologicznego, obroty na światowym rynku produktów i usług związanych ze środowiskiem oszacowano na ponad 500

¹ Komunikat Komisji na temat: „Stymulowanie technologii Zrównoważonego Rozwoju: Plan Działania w dziedzinie Technologii Środowiskowych dla Unii Europejskiej” (COM(2004) 38 wersja ostateczna, 28.1.2004).

² Clean, Clever, Competitive: szanse dla ekologicznie wydajnych innowacji w ramach procesu lizbońskiego.

miliardów EUR w 2003 r. – porównywalnie do przemysłu lotniczego i farmaceutycznego – przy stałym wzroście w wysokości około 5% rocznie³.

Na rynku światowym, Europa może objąć wiodącą pozycję dzięki skoncentrowaniu się na technologiach środowiskowych, które zainteresują inne kraje. Europa jest już obecnie liderem w dziedzinie niektórych technologii środowiskowych, takich jak energia wiatru, ale konkurencja rośnie w miarę opracowywania własnych strategii przez głównych konkurentów. Przykładem jest Japonia, która postawiła sobie za zadanie osiągnięcie pozycji światowego lidera w dziedzinie technologii energooszczędnych, przy szczególnym wsparciu programu „top-runner”; również Kanada ogłosiła ambitną strategię dotyczącą technologii środowiskowych, wspieraną budżetem w wysokości 1 miliarda CAD.

W skali światowej, wysoki wzrost i wahania cen ropy naftowej w ostatnich miesiącach spowodowały wznowienie debaty na temat potrzeby zmniejszenia zależności UE od dostaw ropy i wzmocniły poparcie dla polityki efektywnego wykorzystania energii, odnawialnych źródeł energii i energii o niskim wykorzystaniu węgla. Efektywne wykorzystanie energii może zredukować zapotrzebowanie na energię w sposób efektywny pod względem kosztów. Należy zauważyć, że inwestycje w takie technologie, dzięki zmniejszeniu zależności od dostaw ropy naftowej, chronią także gospodarkę przed zmniejszeniem PKB w związku z wpływem cen ropy na PKB. Ostatnie obliczenia⁴ sugerują, że 10% wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej może zapobiec związanemu z ropą naftową spadkowi PKB, w wysokości od 29 do 53 miliardów USD w USA i w UE (49-90 miliardów USD w przypadku OECD). Oszczędności poczynione dzięki uniknięciu strat kompensują *jedną piątą* koniecznych inwestycji w odnawialne źródła energii, przewidzianych przez Europejską Radę ds. Odnawialnych Źródeł Energii oraz *połowę* inwestycji OECD, przewidzianych przez Grupę Roboczą G 8. Komunikat Komisji w sprawie udziału odnawialnych źródeł energii w UE⁵ ocenia stopień rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz proponuje konkretne działania na poziomie krajowym i wspólnotowym, aby zapewnić realizację celów określonych przez UE dotyczących odnawialnych źródeł energii na 2010 rok. Inwestycje zarówno w efektywne wykorzystanie energii jak i w odnawialne źródła energii przyczynią się do zwiększenia bezpieczeństwa dostaw energii dla Europy.

Rozwój technologiczny w sektorze energii, zwłaszcza w dziedzinie efektywnego wykorzystania energii i odnawialnych źródeł energii, określony jest również między innymi przez politykę UE dotyczącą przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Zapoczątkowanie w dniu 1 stycznia 2005 roku systemu handlu uprawnieniami do emisji powinno mieć w tej kwestii duże znaczenie. Technologiczny rozwój pełni również kluczową rolę w przygotowaniu kolejnych etapów walki przeciwko zmianom klimatycznym, po upływie terminów określonych w Kioto. Komunikat Komisji w sprawie kosztów i korzyści płynących ze średnio- i długoterminowych

³ Adrian Wilkes (European Committee of Environmental Technologies Suppliers Associations) prezentacja podczas Zielonego Tygodnia 2004, czerwiec 2004 r.

⁴ Shimon Awerbuch, Wykorzystywanie wpływu cen ropy naftowa na PKB w celu wspierania zastosowania odnawialnych źródeł energii, w przygotowaniu.

⁵ COM (2004) 366 wersja ostateczna..

strategii dotyczących zmian klimatu („post-2012”) przedstawi elementy nadające kierunek przyszłym działaniom UE.

2. WDROŻENIE ETAP W 2004 ROKU

Wdrożenie kluczowych priorytetów Planu Działania postępuje w sposób zaawansowany. Poczyniony został postęp w zwiększeniu znaczenia technologii środowiskowych w Ramowym Programie Badań Naukowych i Rozwoju UE. Utworzone zostały platformy technologiczne w dziedzinach technologii mających znaczenie dla innowacji ekologicznych. Tworzone są sieci ośrodków testujących, które powinny przygotować podwaliny pod planowany system weryfikacji technologii środowiskowych na skalę UE.

Zaproponowane rozporządzenia dotyczące przyszłych okresów polityki spójności powinny ułatwić regionalne inwestycje w techniki i rozwiązania trwałe, a przygotowanie przyszłego ramowego programu dla konkurencyjności i innowacyjności powinno rozszerzyć skalę instrumentów UE wspierających technologie środowiskowe.

W celu poprawy warunków rynkowych dla przyjęcia technologii środowiskowych, powołany został do życia instrument EBI, wspierający prywatne inwestycje związane z Systemem Handlu Prawami do Emisji UE, podczas gdy prace wstępne w okresie Prezydencji Holandii przygotowują drogę dla dalszych działań dotyczących systemów finansowania ryzyka.

Sfinalizowanie kluczowych dokumentów strategicznych na temat ekologicznych zamówień publicznych⁶, standaryzacji⁷ oraz dopłat mających szkodliwy wpływ na środowisko⁸, powinno przyspieszyć działania w tych dziedzinach zarówno na poziomie UE jak i Państw Członkowskich. Współpraca pomiędzy Komisją a Państwami Członkowskimi zachodzi głównie na podstawie podręcznika ekologicznych zamówień publicznych, w celu ułatwienia przygotowania krajowych Planów Działań, oceny postępów i ustalania ewentualnych wspólnych celów. Prowadzone są również prace przygotowawcze w celu zaprojektowania i wdrożenia założeń docelowej jakości kluczowych produktów, usług i procesów.

Dokonał się również postęp w odniesieniu do perspektywy globalnej, dzięki przygotowaniu Inicjatywy Finansowania Długoterminowego (Patient Capital Initiative), wspierającego inwestycje w odnawialne źródła energii i efektywne wykorzystanie energii, oraz dzięki dyskusjom na arenie międzynarodowej na temat kredytów eksportowych i umów handlowych. Zwiększenie dostępności wody i energii w ramach umowy pomiędzy krajami AKP a UE, w ramach polityki wspierania rozwoju, również stwarza znaczne możliwości dla zastosowania technologii środowiskowych.

⁶ Komisja Europejska, Buying Green! Podręcznik na temat ekologicznych zamówień publicznych, Luksemburg 2004.

⁷ Komunikat Komisji na temat zintegrowania aspektów środowiskowych z europejskim systemem standaryzacji (COM(2004) 130 wersja ostateczna), z 25.2.2004 r.

⁸ OECD, Dopłaty mające szkodliwy wpływ na środowisko – zagadnienia polityki i wyzwania, Paryż 2003.

Rozwój narzędzi informacyjnych oraz mobilizacja odpowiednich stron zainteresowanych powinny przygotować drogę przyszłym inicjatywom dotyczącym podnoszenia poziomu świadomości oraz ukierunkowanych szkoleń.

Załączniki do niniejszego dokumentu zawierają więcej informacji na temat postępu we wdrażaniu programu ETAP (załącznik I) oraz doświadczeń i inicjatyw w Państwach Członkowskich, na których może opierać się wdrażanie programu ETAP (załącznik II).

3. KOLEJNE KROKI WDRAŻANIA PROGRAMU ETAP

Działania na poziomie UE powinny jednakże ulec intensyfikacji w celu osiągnięcia zdecydowanego wpływu na szersze zastosowanie technologii środowiskowych.

- Instrumenty finansowe Wspólnoty powinny kłaść większy nacisk na promowanie mobilizacji środków finansowych pokrywających ryzyko w działaniach związanych z wiedzą oraz w dziedzinie innowacji takich jak innowacje ekologiczne. Zwiększyłyby to dostępność kapitału podwyższonego ryzyka dla MŚP o dużym potencjale wzrostu, skłonnych do rozwijania takich innowacji w Państwach Członkowskich i w całej UE. Grupa EBI powinna zintensyfikować wysiłki zmierzające do opracowania nowych instrumentów równoważących inwestycje w innowacje ekologiczne i w szersze zastosowanie technologii środowiskowych, zwłaszcza przez MŚP.
- Docelowe kryteria jakości produktów, procesów i usług przyjaznych dla środowiska, powinny zostać określone przez Komisję w trybie priorytetowym. Te docelowe kryteria jakości powinny być odpowiedzią na wyzwania wynikające z głównych zmian zachodzących w środowisku, takich jak zmiany klimatu, zanieczyszczenie powietrza i wody, zmniejszenie ilości odpadów. Powinny one ustanowić wzorce dla jakości kluczowych grup produktów, procesów i usług przyjaznych dla środowiska, uzupełniając tradycyjne normy bardziej ambitnymi założeniami, na które rynki powinny zareagować. System ustanawiania docelowych kryteriów jakości powinien być praktyczny i łatwy w zastosowaniu, z mechanizmem oceny okresowej, stanowiącym funkcjonalne narzędzie dla konsumentów, przedsiębiorstw, administracji, nabywców i finansistów, ułatwiającym dostęp do informacji i oferującym pomoc w dokonywaniu wyborów i promowaniu innowacji ekologicznych, zarówno na poziomie krajowym jak i wspólnotowym.
- Wysiłki mające na celu ustanowienie unijnego systemu testowania i weryfikacji technologii środowiskowych powinny zostać zintensyfikowane. System taki powinien umożliwiać producentom otrzymanie certyfikatu jakości środowiskowej dla nowych innowacji i innych technologii, zgodnie z ustanowionymi docelowymi kryteriami jakości środowiskowej. System weryfikacji powinien również mieć za zadanie wzmocnienie zaufania konsumentów i przedsiębiorstw do nowych technologii wprowadzanych na rynek.
- Zasady dotyczące pomocy państwa pozwalają już na tworzenie bodźców dla inwestycji przyjaznych dla środowiska i mają na celu zapewnienie równych warunków rynkowych dla innowacji ekologicznych i przyjaznych dla środowiska

technologii. Prace nad przeglądem wytycznych dotyczących pomocy państwa na cele środowiskowe rozpoczną się w 2005 roku. W tym kontekście przeprowadzona zostanie analiza zasadności dalszego stosowania takich reguł w celu dalszego ułatwiania rozwoju innowacji ekologicznych i ich wprowadzania na rynki.

- W świetle Planu Działania w dziedzinie Technologii Ekologicznych należy opracować odpowiednie wskaźniki, ułatwiające analizowanie stopnia rozwoju innowacji ekologicznych i ewolucji rynków technologii środowiskowych. Powinny one mierzyć zarówno stopień rozwoju rynku, jaki i wydajność przemysłu UE na rynku. Powinny one również badać stan zaawansowania wdrażania Planu Działania oraz wydajność ekologiczną gospodarki UE. Należy je opracować w oparciu o prace prowadzone przez Komisję (Eurostat) w dziedzinie rachunkowości środowiskowej i wskaźników wydajności ekologicznej.

Państwa Członkowskie podjęły również działania dotyczące innowacji ekologicznych. Poza krajowymi strategiami i planami działań, najlepsze rozwiązania zawarte w krajowych programach lub instrumentach oferują dobrą podstawę do wymiany doświadczeń, wspólnych działań lub ustanawiania wzorców wspierających plan działania UE. W chwili obecnej należy podjąć stanowcze kroki w celu pełnego wykorzystania istniejących najlepszych rozwiązań.

- Do końca roku 2005, Państwa Członkowskie powinny opracować własne plany wdrożenia ETAP. Plany te powinny być oparte na istniejących strategiach i planach działania oraz powinny wskazywać konkretne sposoby działania i ramy czasowe. Wyłonienie najlepszych rozwiązań w Państwach Członkowskich mogłoby pomóc w ustnowieniu standardów i odpowiednich wskaźników oceny rozwoju i stopnia udziału technologii środowiskowych w rynku. Plany te mogłyby następnie zostać scalone na poziomie UE, stanowiąc podstawę do dalszego rozwoju współpracy między Państwami Członkowskimi w zakresie wdrażania ETAP.
- Państwa Członkowskie powinny podjąć działania mające na celu mobilizację dodatkowych funduszy finansowania ryzyka istniejącego w dziedzinie innowacji ekologicznych i technologii środowiskowych. Mogłoby to przyjąć formę powołania do życia funduszy inwestycyjnych, ukierunkowanych na innowacje ekologiczne i technologie środowiskowe. Zielony Fundusz Inwestycyjny w Holandii i Fundusz Inwestycyjny na Rzecz Środowiska i Zarządzania Energią (FIDEME) we Francji są dobrymi przykładami efektywnych instrumentów wspierających finansowanie ryzyka istniejącego w dziedzinie innowacji ekologicznych w małych i średnich przedsiębiorstwach.
- Należy sporządzić plany działania na rzecz ekologicznych zamówień publicznych. Plany takie powinny określać cele i standardy wspierające ekologiczne zamówienia publiczne, jak również wskazówki i praktyczne pomoce dla nabywców publicznych. Dobre przykłady opracowywania takich planów działania można znaleźć w podręczniku UE na temat ekologicznych zamówień publicznych, jak również w ekologicznej polityce zakupów i w planach działania, które powstały w Austrii, Danii, Finlandii, Holandii, Szwecji i w Zjednoczonym Królestwie. Należy wziąć pod uwagę odpowiednie związki pomiędzy krajowymi planami działania a docelowymi kryteriami jakości kluczowych produktów, usług i procesów, jak

również związki z mającym powstać systemem testowania i oceny technologii środowiskowych w skali UE.

- Zgodnie z próbą ustalenia priorytetów poczynioną w ramach VI Ramowego Programu Badań Naukowych i Rozwoju (FP6), krajowe i regionalne programy Badań Naukowych i Rozwoju (B&R) związane z ETAP powinny rozpocząć koordynowanie swoich działań w celu uniknięcia rozczłonkowania i strat wydajności, na przykład w ramach projektu ERA-NET. W roku 2005 Komisja zgromadzi szefów krajowych i regionalnych programów Badań Naukowych i Rozwoju związanych z ETAP, w celu zapoczątkowania tej współpracy.

Na wiosennych obradach Rady Europejskiej w 2007 r. Komisja Europejska przedstawi sprawozdanie z wdrożenia ETAP, który obejmie pierwsze wyniki współpracy z Państwami Członkowskimi.